

Sektionen för hälso- och sjukvård
Mikael Svensson

Socialdepartementet
10333 STOCKHOLM

E-post: s.registrator@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se
(Skickas endast via e-post)

Utökade möjligheter till utbyte av läkemedel - Ds 2017:29

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit del av promemorian ”Utökade möjligheter till utbyte av läkemedel” Ds 2017:29 och väljer att lämna kommentarer och synpunkter utifrån de delar som tydligast är angelägna för förbundets medlemmar.

I promemorian föreslås ett flertal förändringar i regelverket som styr öppenvårdsapotekens utbyte av läkemedel. Förändringarna föreslås i huvudsak ske genom ändringar i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. Läkemedel inom förmånssystemet har varit föremål för utbyte på apotek sedan 2002 men läkemedel utanför förmån eller förskrivna enligt Smittskyddslagen har inte kunnat bytas ut enligt samma regelverk.

SKL ställer sig i huvudsak bakom de förändringar som föreslås i promemorian. Ett flertal av de förslag till ändringar som föreslås har tidigare lyfts fram som angelägna åtgärder av förbundet. Det gäller t.ex. tydliggörandet av att ett läkemedel som har ett av TLV fastlagt pris inom läkemedelsförmånerna ska försälas till detta pris även om ordination, förskrivning, receptexpedition samt debitering sker enl. Smittskyddslagen.

Förbundets ställningstagande

- SKL tillstyrker förslaget om utökat utbyte in i läkemedelsförmånerna. SKL vill betona betydelsen av att noggrant följa upp och ersätta landsting/regioner för de merkostnader detta kan innebära.
- SKL tillstyrker de avvägningar och förslag som avses gälla för förskrivare och expedierande farmaceut avseende möjligheter att motsätta sig utbyte.
- SKL tillstyrker förslaget om en särskild bestämmelse i lagen om läkemedelsförmåner m.m. om att inköpspris och försäljningspris som har fastställts av Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) enligt 7 § ska gälla även när läkemedlet är kostnadsfritt enligt smittskyddslagen (2004:168).
- SKL tillstyrker föreslagen ändring i smittskyddslagen med innebörden att kostnadsfriheten ska gälla även läkemedel som förskrivs av andra förskrivarkategorier än läkare.

- SKL avstyrker att arbetsplatskod inte ska vara obligatoriskt vid förskrivning av läkemedel enligt Smittskyddslagen för att patienten ska erhålla läkemedlet utan kostnad.
- SKL avstyrker förslaget i promemorian att avvakta Apoteksmarknadsutredningens arbete med frågan om läkemedel som klassificerats som utbytbara och är utanför förmånerna i situationer där patienten själv betalar och vill genomföra ett byte.

4.2 Utbyte av läkemedel som inte ingår i förmånerna

I promemorian föreslås att en bestämmelse om att ett öppenvårdsapotek ska byta ut ett läkemedel som inte ingår i förmånerna mot det tillgängliga läkemedel som ingår i förmånerna utan begränsning till ett visst användningsområde, som det är utbytbar mot och som har lägst fastställt försäljningspris ska införas. SKL instämmer i bedömningen att det är angeläget att motverka en utveckling där fler läkemedel lämnar förmånssystemet och håller med om att byte av läkemedel in i förmånssystemet är en åtgärd som kan verka i den riktningen. SKL vill betona betydelsen av att nogsamt följa upp och ersätta landsting/regioner för de merkostnader detta kan innebära. SKL utgår ifrån att detta följs upp och hanteras med relevant kompensation i de överenskommelser som tecknas avseende statens ersättning till landstingen för läkemedelsförmånernas kostnader.

Förbundets ställningstagande

SKL tillstyrker de föreslagna förändringarna men förutsätter nogsam uppföljning av och reglering av ökande kostnader för läkemedelsförmånerna.

4.2.2 Förskrivarens och farmaceutens möjligheter att motsätta sig utbyte av läkemedel som inte ingår i förmånerna

Förbundets ställningstagande

SKL tillstyrker de avvägningar som görs och det som föreslås i promemorian.

4.3 Utbyte mot läkemedel utanför förmånerna

I promemorian anges att Apoteksmarknadsutredningens arbete med denna fråga bör avvaktas. SKL har svårt att förstå argumentationen och rationaliteten bakom att inte samtidigt som det blir möjligt att byta läkemedel in i förmånssystemet göra läkemedel som av Läkemedelsverket klassificerats som utbytbara möjliga att byta ut i enlighet med önskemål från patienten i situationer där båda alternativen är utanför förmånssystemet och patienten betalar hela kostnaden. SKL anser att det bör kunna gälla redan från och med att de övriga föreslagna ändringarna genomförs i situationer där patienten betalar hela kostnaden för läkemedlet. Förbundet anser i övrigt att frågan om reglering av apotekens marginal är mycket angelägen och förbundet ser flera skäl till att en reglering av marginalen även för receptbelagda läkemedel utanför förmånerna vore ändamålsenlig.

Förbundets ställningstagande

SKL avstyrker att resultat från Apoteksmarknadsutredningen behöver avvaktas innan utbyte kan ske mellan läkemedel utanför läkemedelsförmånerna i situationer där patienten själv betalar hela kostnaden och där individen önskar att byte sker.

4.4 Överväganden om läkemedel som förskrivs med stöd av smittskyddslagen

Promemorian föreslår att arbetsplatskod inte ska vara obligatoriskt vid förskrivning enligt Smittskyddslagen för att patienten ska erhålla sitt läkemedel utan kostnad. SKL anser att detta är olyckligt och inte acceptabelt. Förbundet anser att det är nödvändigt både för regional och nationell uppföljning av förskrivningar enligt Smittskyddslagen att kravet på giltig arbetsplatskod gäller även för dessa förskrivningar för att läkemedlet ska kunna expedieras utan kostnad för patienten. SKL tillstyrker föreslagen ändring i smittskyddslagen med innebörden att kostnadsfriheten ska gälla även läkemedel som förskrivs av andra förskrivarkategorier än läkare. SKL har tidigare förmedlat synpunkter på att läkemedel som förskrivs och expedieras enligt Smittskyddslagen endast ska kunna expedieras och faktureras landstingen med det förmånspris som TLV fastställt när ett sådant föreligger. SKL vill i sammanhanget påtala att flera nya läkemedel idag inkluderats i läkemedelsförmånerna med ett samtidigt riskdelningsavtal eller överenskommelser om återbäring till samtliga landsting. Att då parallellimporterade läkemedel inkluderas i läkemedelsförmånerna utan hänsyn tagen till dessa avtal fungerar inte bra vare sig för sjukvård och landsting/regioner eller berörda företag som tecknat dessa överenskommelser/avtal. SKL emotser att denna fråga ses över inom ramen för andra aktuella utredningar.

Förbundets ställningstagande

SKL tillstyrker att byte av läkemedel förskrivna enl. smittskyddslagen regleras. SKL tillstyrker att av TLV fastställt förmånspris ska användas även vid expedition av läkemedel förskrivna enligt Smittskyddslagen. Förbundet avstyrker att arbetsplatskod inte ska vara obligatorisk för att patienten ska kunna erhålla sitt läkemedel utan kostnad vid förskrivning och expedition av läkemedel enligt Smittskyddslagen.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande